

Valtiokäsitteen selvittelyä

“Valtion olemassaolo ja orjuuden olemassaolo ovat eroittamattomat”. — Marx.

Työväestö joutuu jokapäiväisessä elämässään ja taistelusaan niin usein tekemisiin valtiovallan kanssa, että sen tosiolemuksen tuntemus on sille erittäin tärkeä määrittellessään toimintasuuntaansa. Tässä kirjoitelmassa voim asiaa valaista vain muutamain viittoauksin. Voisimme erottaa kolme erilaista valtiokäsitystä: porvarillisen, anarkistisen ja sosialistisen. Ensin mainittu pitää valtiota joko jumalan säättämänä tai inhimillisen kehityksen luomana korkeimman oikeuden ulkonaisena tulkkina ja pitää jokaista loukkausta sitä vastaan majesteetin loukkauksena. Asiallisesti on näet vähän eroa sillä, tarkotetaanko majesteetilla perinnöllistä kruununpäättä vaiko “kansan majesteettia”, jolla sanalla omistavat kernaasti yrittävät verhota hallitsemansa vallankäyttökoneiston todellista sisältöä ja tarkotusta, kun heidän vain on täytynyt antaa kansalle siinä hitunenkin sananvaltaa. Pääasia heille on tässä asiassa se vakuutus, että valtiolla on siveellinen oikeus vaatia kuuliaisuutta ja armotta rangaita valtion tahdon, lakien loukkaukset. Päinvastaista väittää anarkismi, se sanoo että valtio on absoluuttinen paha, joka kytkee ihmisen alkuperäisesti hyvän luonteen ja panee sen tekemään vääryyttä. Ennenkuin siis voidaan odottaa ihmisen hyvien voimien heräävän todelliseen, puh-

taaseen ihmisyyteen, täytyy valtiolta saada pois joko siten, että sen edustavat henkilöt tapetaan (pommianarkismi) tai siten, että heränneet ihmiset valtiota tottelemattomuudella boikotteeraten tekevät sen tehottomaksi (Tolstolaisuus). — Tarkemmin katsoen huomaamme, että porvarillinen ja anarkistinen käsitys ovat pohjaltaan samaa, ne molemmat ovat sitä mieltä, että valtiolaitos on jokin korkeampi voima, joka voidaan säilyttää tai poistaa mielin määrin. Teoreettisesti ei tee suurtakaan eroa se, että edelliset tahtovat valtion kaikin voimin säilyttää, jälkimäiset poistaa.

Tästä eroaa sosialistinen tai tarkemmin sanoen marxilainen käsitys perusteitaan myöten. Se sanoo tässä kuten muussakin, että vähän hyödytään kun yrite-tään määritellä valtiota sellaisinaan merkityksettömillä sanoilla “hyvä”, “paha”, “oikeus”, “väärä” y. m. s. Tälle käsitykselle on valtio ilmiö, tosiasia, jota on tutkittava historiallisesti.

Siis milloin on valtio syntynyt? Lyhyimmän vastataan tähän, että valtio on syntynyt silloin, kun yhteiskunnallinen työnjako oli luonut selkeät luokat, joista tärkeimmät olivat ylimykset, yhteinen kansa ja orjat. Lewis Morganin tutkimukset Amerikan metsästäjä-intiaanien oloista selvittävät, että yhteiskuntamuoto näillä perustui su-

kuun, heimoon ja heimoliittoon. Näiden tunnusmerkkinä oli yhtenäisyys, s. o. kaikki ihmiset tunnustivat samain siveellisten ja oikeudellisten periaatteiden pätevyuden, he noudattivat niitä vaistomaisesti ja pakotta. Tärkeimmät näistä periaatteista olivat: minun etuni on sama kuin suvun etu, siihen synnyin, siinä elän, sen hyväksi kuolen, minä en ole mitään suvun ulkopuolella. Velvollisuuteni on taistella toisia sukuja vastaan tai jos ne mahtuvat samalla alueella heimon asumaan, on heimon etu minulle korkein. Sotaa varten solmittu heimoliitto on samoin elimistö, josta olen sen etuihin sulautunut osa.

Sitä yhteiskuntakoneistoa, joka alkoi käyttää valtaa silloin, kun suvun yhteys rikkui*) ja eri sukujen rikkaat yhdessä liittyivät pitämään kurissa alhaisoa ja orjia, nimitetään valtioksi ja on sen oleellinen piirre kaksinaisuus. Yhteiskuntakoneistoa komentaa pakkovalta, jonka alaisiksi ei hyvällä alistuta. Kaikki saa samalla kaksinaisen leiman: moraali lohkeaa kahtia, se mikä on ylhäisten oikeus, on köyhien mielestä vääryyttä, se mikä on edellisille hyvää, on jälkimäisille pahaa. Sama ristiriita kuvastuu uskonnossa, taiteessa ja tieteessä. Peittääkseen tätä valtiiovallan jo synnystään saakka kantamaa häpeätahraa koettavat porvarilliset selittää yhteiskunnan silloin vasta kohonneen kulttuuriin, astuneen "korkeammalle" asteelle.

*) Kts. Engels: "Perheen, yksityisomaisuuden ja valtion alkuperä", s. 115.

Jotkut sosialistitkin antavat tälle katsantokannalle jonkinlaisen myönnytyksen selittäessään, että todellakin ihmiskunnan kehitykselle ylempi on se ollut "välttämätön". Tämä on sikäli totta, että ihmiskunnan kehitys tosiasiallisesti on sitä tietä kulkenut, ja se kehitys ollut siis kiertämätön. Mutta sen tosiasian merkityksämme on meidän turha selitellä, että työnjako jo itsessään edellyttäisi taloudellista eriarvoisuutta eli, niin että esim. henkisen työn tekijälle ja kyn-täjälle ei olisi riittänyt molemmille kohtuullista elantoa, vaan täytyi jälkimäisten kuolla nälkään, että "korkea sivistys" olisi tullut mahdolliseksi. Tätä vastaan haluaisin väittää, että koska kerran metsästäjä-intiaanien viisaat päälliköt voivat säilyttää viisautensa eläen jotenkin samaa elämää kuin suku yleensä, olisi — pelkkiä taloudellisia mahdollisuuksia laskien — papin ja päällikön työt voinut suorittaa kohtuullista elämää eläen, ja kovan työn tekijöillekin olisi riittänyt vatsan täydeltä leipää, jos he olisivat kyenneet estämään herrojensa tuhlaavan ylellisyyden. Mutta he eivät kyenneet ja me merkitsemme sen historialliseksi tosiasiaksi, jota emme koristele siveellisellä hyväksymisellämme. Päinvastoin meitä suuttavat tarpeettomasti uhrattujen orjien tuskaiset kärsimykset.

Vanhalla ajalla ilmeni luokkajako valtiollisestikin ammottavana oikeudellisena ristiriitana: vapaat, joita varten valtio oli, ja orjat, jotka olivat valtion ulkopuolella, kaikkia oikeuksia.

vailla. Tätä yleistä sääntöä eivät kumoa tilapäis-ilmiot sellaiset kuin käsityöläisorjien järjestöjen aika-ajoittain tunnustaminen ja orjien kurissapitoa koskevien keinojen jyrkentyminen ja lieventäminen. Ylimykset, entiset heimopäälliköt ja rikastuneet kauppiat, suurissa valtakunnissa vielä papit, sotapäälliköt ja virkamiehistö, yrittivät kyllä polkea köyhät vapaatkin, köyhtyneiden sukujen vanhimmat, talouskuntien isännät, täydelliseen oikeudettomuuteen, mutta nämät saivat sen estettyä, ylimystö kun tarvitsi heitä sotilaina orjia vallottamaan ja kurissa pitämään. Näin esim. Rooman valtakunnassa. Valtiolliset oikeudet eivät kuitenkaan voineet esim. pelastaa talonpoikaisluokkaa, kun taloudellinen kehitys teki sen tarpeettomaksi. Se muuttui kaupunkien köyhälistöksi, joka eli äänioikeudellaan keinoitellen suurhujarien taistellessa ylivallassa. Kilpailun päätyttyä siihen, että keisarivalta koki vallan hovin, s. o. rahaja sota-”trustin”, käsiin, sortui vapaa väestö ryysyköyhälistöksi, ja kaikkien luokkien rappeutuksessa hajosi lopuksi koko Rooman valtioksi nimitetty orjametsästyskoneisto.

Keskiajan feodalismi perustui taaskin suvulle ja valtiovallan tapainen ilmiö oli katolinen kirkko sekä sen kanssa liitossa olevat tai sitä vastaan taistelevat keisarivallat (Kaarle Suuri), jotka olivat vain sota- ja valloitusliittoja ilman taloudellisten suhteiden koossa pitävää yhteyttä. Vasta vaurastuva kauppa loi kiinteän valtiovallan perustan.

teki mahdolliseksi itsevaltiuden, joka vielä ilmeni aatelisvallan tulkkina, mutta oli pakotettu myöntämään yhä suurempia oikeuksia porvaristolle, jolle taloudellinen johto siirtyi. ”Valistuneen itsevaltiuden” aatteellinen ihanne oli säätyjä tasapainossa pitävä hallitus, jota kaikkien täytyi totella. Sillä oli myös kirkon uskonnollinen siunaus, vaikka kirkon henkinen auktoriteetti olikin jo porvaristossa murtunut ja hoviaateli noudatti omaa siveysoppiaan, joka ilmeni vanhan variksen vaakutuksena: kaikki mun!

Kun itsevaltius ei lopulta kyennyt tyydyttämään porvarillisen yhteiskunnan tarpeita, syntyi pyrkimys kukistaa se. Kreikan ja Rooman porvarillisista tasavalloista (asiallisesti ylimysvalloista) tuodun henkisen asevaraston sanontatapoja käyttäen synnytti porvarillinen tiede nyt teorian ”kansan vallassa”. Se oli sitä radikaalisempi, mitä proletaarisemmasta joukosta se imi vaikutuksia. Sen yhteisenä piirteenä oli valtiotaika. Uskontotaka oli ollut ylivaltiaana vielä niissä porvarillisen yhteiskunnan luomissa kumousliikkeissä, joita nimitetään uskonpuhdistuksiksi, ne kun kohdistuivat silloista suurinta taloudellista ja valtiollista valtaa, katolista kirkkoa vastaan. Englannin vallankumouksessa 1600-luvun keskivaiheilla olivat uskonto- ja valtiotaika rinnakkain siten, että kukin yhteiskuntaluokka ajoi asiansa sekä uskokuntana että valtiollisena puolueena (kts. ”Kommunistiset ja kansanvaltaissosialistiset virtaukset Englannin val-

lankumouksen aikana 17:nnellä vuosisadalla", Sosialismin historia II).

Ranskan vallankumous oli puhtaimman valtiollisen taikauskon ilmaus. Uskonto poistettiin virallisesti ja kaikki taistelevat odottivat "ihmisten" parannuksen seuraavan mahdollisimman hyvän valtiokoneiston keksimisen kautta. Sen huippu oli "hirmuvalta", s. o. pikkuporvarillisen hallituksen yritys pitää pikkuväen, talonpoikain ja käsityöläisten tasa-arvoa pystyessä tappamalla pois kaikki papit, aatelissortajat ja rahamiehet sekä suojelemalla "omaisuutta" työväkeä vastaan. Se sortui ja alkuunsa tukahutettiin työväen yritys luoda työtätekevän kansan ehdoton tasavalta (Babeufin salaliitto). Porvariston ja talonpoikain edut yhdistäen kohosi valtiaaksi Napoleon, mutta kun Ranska ei ollut kylliksi voimakas hallitsemaan Eurooppaa, sai se vetäytyä rajoihinsa. Mailman ohjat piti käsissään Englanti, mutta sen ytimiä jäyti mato, jonka aiheuttamat taudintuskat panivat sen vähän väliä kiemurtelemaan yhteiskunnallisissa kouristuksissa. Sen herrain valta perustui työväenluokan luomien ja siirtomaista ryöstettyjen tavara-ain kaupitsemiseen. Mutta moilemmat riistetyt ovat yhä kiihkeämmin velkoneet ryöstösaalista takasin ja tältä hetkellä on "Vanha Englanti" enemmän siirtomaittensa armoilla ja sen työväenluokka järkyttelee valtavilla lakoilla ylpeän Britannian perusteita. Sen ikivanha parlamenttarismi ritisee liitoksissaan. Englannin työväen taisteluissa

on suora taloudellinen taistelu ollut etualalla. Lakoilla ovat — noin suuresti sanoen — kaikki Englannin työväen etuudet ja oikeudet vallotetut. Ei niin ymmärtäen kuin olisi valtio ollut poissa pelistä. Riistäjien vallankäyttökoneena se parnvastoin on koko ajan ollut mukana. Äänioikeuden laajennukset osottavat työväen vallan kasvua ja kaikki sen saavutukset (lakko-oikeus, järjestymisoikeus, rahastojen turvaaminen, lakkovahti-oikeus, työväen suojelu- ja vakuutus, 10-tunnin työpäivä, vanhuudeneläkkeet ja minimipalkka) ovat kirjetetut lakikirjaan. Mutta mikään niistä ei ole pysynyt voimassa itman unoitteen jokapäiväistä valvontaa ja ne suoranaiset rauhankirjat (työsopimukset), joita se solmi lakko-saavutustensa pantiksi, ovat nekin pysyneet voimassa vain niin kauan kuin alituinen lakonuhka on niitä voimassa pitänyt. Nyt viime suuressa kaivosmiesten lakossakaan ei työväestö pyytänyt valtiolta mitään, pääministeri ja politikoitsijat tunkivat heille alimman palkan lain ja ajoivat heidät sitten työhön.

Ranskassa, jossa koronkiskontakapitaali kauan oli teollisuuskapitalismia voimakkaampi, ei työväkikään voinut esiintyä taloudellisesti niinkään yhtenäisenä kuin Englannin määräävä, ylempi työväki, vaan oli siellä voimakkaimpana vallankäyttäjänä rahamiesten käsissä oleva valtiovalta. Siellä säilyi siis valtiotaika, s. on valtiokoneisto kätki luokkavastakohtat tuulotamalla, että "kansä" hallitsi. Suuret utopistit Fourier ja Saint

Simon odottivat, että hallitus tai rahamiehet auttaisivat heitä perustamaan pieniä malliyhteiskuntia, jotka kilpailulla kukistaisivat suurkapitalismin, kun sen sijaan Englannin utopisti Owen luotti puhtaasti tuotannollisiin keinoihin (työraha, vaihtopankki ja siirtolat). — Utopistien toivon pettäessä astui sen tilalle työväen asiaa ajamaan kolme eri ilmiötä: pikkuporvarillinen anarkismi, valtiotalous ja barrikaadi-salaliittolaisuus.

Alkakaamme anarkismista. Proudhon ajatteli tähän tapaan: Rahakapitalistien (pankkiherlain) koroilla ja myyntivoitoilla kiristämä käsityöläisjoukko ei voi pelastua muuten kuin liittoutumalla näitä vastaan. Koska se on samalla kuluttaja ja tuottaja, tarvitsee vain saattaa tuottaja-kuluttajat välittömään yhteyteen keskenään vaihtopankkien kautta ja kapitalistisen koron lähde on kuivunut. Valtiovallalta, näiden rahaherrain asianajajalta on samalla jalat alta poissa. Se kuolee mahdottomuuteensa, mutta koska se häiritsee tuottaja-kuluttajain järjestymistä, voidaan se myös heittää kumoon vallankumouksellisella tempauksella. — Tätä ajatusta, kuitenkin pitäen silmällä enemmän suuria köyhälistöjoukkoja ja luottaen niiden kurjuuden synnyttämään hävittävään kumousintoon, kehittäeli Bakunin kuvitellen sitä "viimeistä rysähdystä", joka kerta kaikkiaan murskaisi valtion, tuon pahuuden alkulähteen ja antaisi "ihmisten" rauhassa järjestyä jotenkin venäläisten työarttelien tai pienten työläisosuuskuntain malliin. Kra-

potkin edustaa tätä kantaa kuitenkin soveluttaen sitä nykyaikaiseen työväenluokkaan. Tämä teoria kummittelee sitten vielä eräitten syndikalististen teoreetikkojen valtiovoimattomuuskuvitelmana.

Vastakkaiseen erehdykseen lankesi valtiotalous, jota 1840-luvulla edusti ranskalainen Louis Blanc. Se ei rakentanut käsityöläisluokalle, ja ymmärsi se, että suuri osa tuottajista ei voinut kuljettaa tuotteitaan vaihtopankkiin; kenen olisi esim. konepajassa valmistettu veturi? Eikä työväellä ollut säästöjä, millä perustaa osuuspajoja. Ainoa valta, joka voi auttaa työväkeä, oli valtio. Mutta kun se ei vapaaehtoisesti suostunut työväkeä auttamaan, oli se valloitetava. Vallankumouksella oli saatava yleinen äänioikeus ja siihen nojautuva hallitus saisi sitten perustaa työpajoja, joita käyttäen "kansaa" kilpailulla kylä kukistaisi kapitalistien yritykset, kunnes lopulta jäisi vain työväen pajoja valtion isällisen kontrollin alla. Tällainen oli Lasallan käsitys ja se kummittelee vielä varsinkin siellä, missä teollisuus ei vielä ole keskittynyt ja valtio on suurin näkyvä valta.*) — Yhdysvalloissa tiedämme, että trustien kanssa ei voida ruveta kilpailemaan, useitten mielestä kuitenkin täällä on

*) "Minkä mahtavampi valtio, mitä poliittisempi siis maa, sitä vähemmän se on taipuvainen hakemaan yhteiskunnallisen pahan perustotta valtion periaatteesta, jonka toimiva, tietoinen ja virallinen ilmaus valtio on, ja sen yleistä periaatetta käsittämään". (Fr. Mehring, Marxin refereerausta).

valtiovalta trustien yläpuolella, tai ainakin voi olla, vaikka nyt on prostituuerattu.

Barrikaadisalaliittolaisuus oli Ranskassa kauimmin valtiotaian vallassa. Se kuvitteli vain sitä, kuinka hallitus kaapataan ja täydellisen kansanvallan kautta estetään enää joutumastakaan riistäjien käsiin. Alituisilla mella-koimisilla oli vain koeteltava, milloin hallituksen vastarinta murtuisi. Venäjän vallankumouksen aikana ilmeni paljon tällaista käsitystä ja Suomessa se kuvastui n. k. "kockilaisuutena". Sen yhteiskunnallinen ohjelma on epäselvä, pääasia on vain "kansanvalta", vaikka hirmuvalltanakin.

Kaikilla näillä katsantokannoilla, samoin kuin osittain W. Weitlingin edustamalla käsityöläiskommunismillakin, oli itse työväenluokkaan nähden sellainen käsitys, että se oli kykenemätön itseään ohjaamaan ja kaikki ne joko tahtoivat toimia sen "hyväksi" tai ainakin määrätä, kuinka se sai toimia. Mutta kaikkia näitä tutkien ja käytännöllisestä elämästä monipuolisesti valaistusta vetäen syntyi nyt n. k. marxilainen käsitys, jonka näkyvimmat edustajat olivat Marx ja Engels. Sen kannan valtion nähden tulkitsisin lyhyimmin näin:

Koska kaikki inhimillisen yhteiskunnan ilmiöt ilmeisesti ovat kiertämätön seuraus luokkataistelujen vaihdoksista, on meidän tarkattava sitä luokkaa, joka osattomana ollen on työnsä kautta kuitenkin kaiken perustana. Me emme voi sitä komentaa,

koska mikään mailmassa ei ole komennettavissa. Mutta me tiedämme, että sen täytyy kukistaa riistäjänsä ja voimme tutkimalla saada selville, missä on sen todellinen rintamaväki ja liittyä siihen omaksumalla sen käsitykset.

Mikä on nyt siis yleisin piirre työväenluokassa? Se että kaikki sen jäsenet haluavat lisää palkkaa ja lyhyempää työpäivää. Sitä ne vaativat uskonnosta huolimatta ja muuten uskonto onkin porvarillisessa yhteiskunnassa enää vain kummitteleva haamu. Samaa ne vaativat myös valtiollisesta erimielisyyksistä huolimatta. Tämän niiden pyrkimyksen ilmauksena ovat niiden luomat järjestöt, unionit. Ne joutuvat kuitenkin eräällä taistelujensa asteella kohdistamaan vaatimuksensa valtiovaltaan. Se tapahtuu joko joukkopakotuksena ulkoapain tai sen lisäksi siten, että ne lähettävät edustajia eduskuntiin. Ja tästä valtiollisesta toiminnasta ne eivät luovu niin kauan kuin on valtiovalta, joka lakeja laatii ja niiden täytäntöönpanoa valvoo. Valtiollisen toiminnan huippu on valtiovallan valtaus, niin että työväestö voi sille täydelleen tahtonsa sanella ja sen kautta estää riistäjien taantumusyrietykset. Tämä aste on köyhällistön diktatuuri. Mutta se ei voi tapahtua kansanemmistötä vastaan. Siksi on äänestys yhteiskunnallisen taistelun tarkka lämpömittari. Kun valtiovalta on vallattu ja kapitalistien kaikki vallanpalautusyrietykset torjutut, syntyy työväen yhteiskunta, jota ei sitten enää

sovi nimittää valtioksi,*) koska kaksinaisuus ja pakkovalta ovat lakanneet ja aivan kuin yhtenäisessä sukuyhteiskunnassa kaikki ihmiset tunnustavat samaa moraalialia ja noudattavat sitä, ei enää vaistomaisesti, kuten alkuyhteiskunnassa vaan tietoisesti.

Tähän asti lienevät kaikki marxilaiset yhtämieltä ja käytännössä merkitsee se sitä, että työväenluokan on järjestyttävä taloudellisesti perustamalla ajankukaisija unioita, joita sopii vah-

*) Niille, jotka sanovat, että sitenkin nimitämme työväen yhteiskuntaa "socialistiseksi valtioksi", koska nimeä muuttamalla ei mitään voiteta, huomautan, että nimet ovat ihmisten keksimiä sanoja, joiden tarkkuudella selvennetään ajatuksia. Merkitäkseen kaksinaisen riisto- ja pakkovaltan, luokkayhteiskunnan ilmiön sopivimmin, puhuivat Marx ja Engels siitä, että valtio, joka on luokkain mukana syntynyt myös niiden mukaan kuo-lee. Se oli sattuva lausuntotapa, miksi muuttaisimme sen? Se voi tapahtua vain porvarillisten mieliksi, jotka siinä näkevät valtion siveellisen hyväkaymisen. Otan tähän erään Marxin lausunnon:

"Niin järjetön kuin olisi yhteiskunnallinen vallankumous, jolla olisi valtiollinen sielu, niin järkevää on valtiollinen vallankumous, jolla on yhteiskunnallinen sielu. Vallankumous yleensä — vallitsevan vallan kukistus ja vanhain olojen hajotus — on valtiollinen teko. Mutta vallankumouksetta ei socialismi voi toteuttaa. Se tarvitsee tätä valtiollista tekoa sikäli kuin se tarvitsee tuota kukistusta ja hajotusta. Mutta missä sen järjestävä toiminta alkaa, missä sen oma tarkoitus, sen sielu esiintyy, siinä heittää socialismi valtiollisen kuoren pois".

vistaa osuuskunnilla, mikäli mahdollista. Työväenluokan on myös poliittisena puolueena yrittävä saada haltuunsa kaikki valtion ja kuntien valta-asetat, mihin se omin voimin voi edustajansa saada.

Eri mieliä ollaan, paitsi menettelytapojen yksityiskohdista, myös arvioista, miten socialismi toteutuu. Toiset arvelevat, että työväestö saa äänestämällä enemmistön, jonka jälkeen se valtiovaltan laillisena haltijana pakkoluovuttaa (korvausta maksaen tai ilman) suurtuotannon välineet valtion haltuun ja alkaa käyttää niitä koko kansan hyväksi. Vastaanhankaaajia kohdellaan kapinoitsijoina. Jos vieraat, vielä kapitalistiset vallat yrittäisivät häiritä, käydään asevoimalla niiden kimppuun. Mikäli muiden maiden työväen on onnistunut saavuttaa samanlainen valta-asetat, järjestetään kansainväliset suhteet neuvottelutietä. — Tämä kaikki saattaa käydä rauhallisesti päinsä ja siksi noudatetaan, varsinkin kansanvaltaisissa maissa, tarkasti laillisuutta. Vain siinä tapauksessa, että meiltä yritetään kieltää kansanvaltaiset perusvapaudet ja oikeudet, turvaudumme väkivaltaan, s. o. nousemme katusululle ja julistamme suurlakon.

Tätä vastaan huomautetaan toisaalta, että siinä lausutut edellytykset eivät kestä. Demokratia on harhaluuloa. Porvaristo noudattaa sitä vain pakosta ja korkeintaan siihen saakka, kuin socialismi uhkaa saada enemmis-

tön.*) Silloin se heittää naamarin kasvoiltaan ja taloudellinen ristiriita ammottaa avoimena ilman kansanvaltaisen valtiolaitoksen verhoa. Jos työväestö saakin eduskunnallisen enemmistön, koettaa porvaristo tehdä sen tehottomaksi. Sen virkamiehistö jarruttaa, eduskuntavähemmistö samoin, ja tuomioistuimet sekä hallitus tekevät parastaan asiain sotkemiseksi. Tämän varalta onkin parasta, että emme kuvittele valtiovallan valtauksella muuta kuin että edes saamme sen tehottomaksi porvariston käsissä. Joskaan emme voi käyttää sitä, ette tekään! — Sen lisäksi väitetään, että porvarillinen virkakoneisto onkin kelvoton niihin tehtäviin, jotka silloin ovat edessä, hallitsemaan tuotantoa. Se saa kernaasti jäädäkin tehottomuuteensa, sillä keskeyttäjä ovat toimesta työväen taloudelliseksi luokkajärjestöksi paisuneet unionit. Ne ovat kypsyneet kaiken järjestämään. Esim. rautatieläiset ovat jo itse asiassa kontroleeranneet rautatieliikennettä pakottamalla rautatiehallituksen noudattamaan tahtoaan. Rautatieläisten unionipäätoimikunta on todellinen rautatiehallitus sinä päivänä kuin

*) "Yleinen äänioikeus on sillä tavalla (että työväki valitsee edustajansa) työväenluokan kypsyneen astemittari. Sen enempää se nykyisessä valtiossa ei voi olla eikä koskaan tule olemaan; mutta se riittääkin. Sinä päivänä, jolloin yleisen äänioikeuden lämpömittari osoittaa työväestössä kiehumapistetta, tietävät he, samoin kuin kapitalistitkin, missä he ovat". (Engels. Perheen, yksityisomaisuuden ja valtion alkuperä, siv. 197).

porvarillinen hallitus joutuu sosialistien käsiin. Jos se yrittää käyttää rautateitä porvarisvallan tueksi tekee lakko sen mahdolltomaksi. Samoin muillakin aloilla. Itse asiassa on virkakoneisto jo nytkin siinä toimivista henkilöistä riippumatta sangen kelvoton sosiaaliisiin tehtäviin. Kun esim. tarvitaan tietoja työasioista, kysytään unionilta. Eivät edes sosialistiset politikoitsijat, ymmärrä suojeluslakien yksityiskohtia eri ammatteihin nähden, vaan ottavat he ohjeita unionilta. Työväen suojeluslakien noudattamista ei minkäänlainen virkakoneisto voi valvoa, mutta työväki tekeekin sen itse ja ilmaisee muistutuksensa sekä tahtonsa union kautta. Kouluylihallitus ei voi toimia muutoin kuin opettajiston myötävaikutuksella ja ne pitävät jo nyt kokouksia, joissa ilmaisevat vaatimuksensa ja järjestävät. Niiden viittauksia on noudatettava, sillä nehan menettelevät kuitenkin mielensä mukaan, hallituksesta riippumatta, kun niillä vain on koulupiirinsä — s. o. työväen — tai, opistoissa, oppilaiden kannatus. Kaikki yhteiskunnallisen elämän alat joutuvat jo porvarillisessa yhteiskunnassa niiden työväen haltuun ja kun viimeinen este, porvarillinen hallitus, poistuu, on työväen valta valmis.

Itse asiassa, s. o. pääasiassa, riiston hävittämiseen nähden, on yhdentekevää, kumpi näistä vaihtoehdoista toteutuu. Minusta kuitenkin näyttää jälkimäinen todenmukaisemmalta, vaikka edellinen, eli painostus valtiovaltaan ja vaikutus sen kautta on

koko ajan tuntuva. — Tämä kuitenkin vain siinä tapauksessa, että nykyinen tai nykyisen tapainen valtiomuoto säilyy. Mutta siinä suhteessa onkin lausuttu vakavia epäilyjä. Jo parikymmentä vuotta sitten kirjotti Kautsky Erfurtin ohjelmassa (IV, 3) että "pian voidaan epäillä, ovatko valtion puitteetkaan enää kyllin suuret käsittämään sosialistista yhteisöä". Ja G. Jaekkh lopettaa kirjansa Vanhasta Internationalesta ("Vorwärtsin" kustantama) huomautuksella, että "porvarillinen kansallisvaltio ei ole porvariston korkein vallanpitomuoto", jonka takia työväenkään "viimeisiä taisteluja ei käydä parlamentarisella pohjalla". Hän arvelee että me olemme astumassa "viimeiseen kehitysasteeseen, kansainvälisen trustien ja kartellien aikaan, joita vastaan kansainväliset ammattijärjestöt varustautuvat".

Me emme tiedä vielä, millainen tulee olemaan trustien välitön valtiomuoto. Mutta suuria muutoksia me huomaamme jo. Esim. on enää vaikea sanoa, mikä ero on hyökkäys- ja puolustussodalla, kun samat kapitalistit antavat rahoja molemmille sotiville, jos ne sotaa tarvitsevat tai, jos se on niille edullisempaa, lopettavat sodat ja pitävät vain työväen kurissapitämiseksi urkkija- ja sotajoukkojaan. Viimeaikain aseelliset vallankumouksetkin (Turkin, Mexicon, Kiinan) ovat olleet kansainvälisen suurpääoman kontrollin alaiset. Se yhdenmukaistuttaa lakeja ja laitoksia eri maissa. On selvää että sitä vas-

taan on poliittinen Internationale heikko ja vain ammatillisen Internationalen apuna voi se suorittaa palvelusta. Sen valta on näet kokonaan aatteellis-siveellinen, ammatillisella Internationalella kun sen sijaan on tarkalleen säännöitely koneisto valmiina, esim. se voi saada aikaan lakon missä maanosassa tahansa sanokaamme vaikka sähkösanomamääräyksellä. Kansainvälisistä unioista riippuu, mitkä laivat puretaan, mitkä ei; mitä tavaraa boikotteerataan, mitä palkkaa, mitä lakeja vaaditaan y.m.s.

Viimeaikoina keskustellaan joka maassa siitä, mikä on työväen terävin ase. Että äänestys tuo työväen mielialan valtavana esille, on kieltämätön totuus. Valtiollinen mielenosotus on myös ajanut reformeja läpi. Mutta katutaistelun mahdollisuudet ovat supistuneet mitättömiin. Sen, ennen terävimmän valtiollisen asean, tilalle on astunut taloudellinen tekijä, suurlakko palvelemaan valtiollisijakin tarkoituksia. Mutta valtiolliset tarkotukset ovat pohjaltaan taloudellisia. Siten suurlakko on tullut työväen lopulliseksi aseeksi.

Tämä näkökanta, jolta näin päälimmiten olen asiaa valaisut, osottaa mielestäni, että sosialistien, jotka ovat pitäneet unioita vain palkkataistelujärjestöinä, jotka pitemmälle kehittyneet valtiollinen toiminta tekee tarpeettomaksi, on oikaistava käsityksiään ja toiminnassakin tähdättävä huomionsa entistä paremmin unioitten luokkajärjestöiksi kehittämiseen. Poliittista toimintaa se ei heikennä, päinvastoin vain vahvistaa, antaa sil-

le todellisen aineellisen selkärangan. Ja jos sitten kehitys näyttää menevän siihen suuntaan, että trustiherrat turmelisivat valtiokoneiston sen uhatessa joutua työväen käsiin, ei työväki rahtuakaan säikähtäisi, vaan toimisi sen tauloudellinen luokkajärjestö varmastikin sopien vaikka minkälaista politiikkaa kontroleeraamaan, sillä luokkia eivät trustiherrat voi muuttaa eikä niiden yhteishenkeä murtaa, vaikka ne minkälaista "rautakorkoa" yrittäisivät.

Selvyys valtion perusteellisesta eikä vain tilapäisestä luokaluonteesta auttaa myös panemaan pääpainoa sellaisille uudistuksille, jotka välittömästi vahvistavat työväenluokkaa, ja vieromaan sellaisten, joiden kautta valtiolle annettaisiin kovin paljon siveellistä tukea. Siinä toinen tämän katsantokannan taktillinen merkitys.

Periaatteellisesti tärkeimpään kysymykseen, kuinka voi sosialistinen yhteiskunta tulla toimeen ilman pakkovaltaa, on vastattava, että jo nytkin eri luokkien ja järjestöjen jäsenet täyttävät luokkavelvollisuutensa yhä vähemmällä pakotuksella. Työväen järjestöissä kehittyvä yhteiskunnallinen valistus varsinkin tuo mukanaan sellaisen käsityksen, että mikä on välttämätöntä, sitä vastaan ei mutista. Tilaston numerot on yhteiskunnallisen tiedon vastaansanomattomat todistuskappaleet, siksi tekee mieleni — puoliksi leikillä — sanoa, että työn tasavallassa hallitsee tilastollinen päätoimisto ja numerot ovat sen ainoat poliisit, Mutta tämä on uuden yhteiskunnan piirustelua, joka kyllä on yksilölle omalla vastuulla luvallista, mutta jolla alalla ei ole hyvä mennä kovin pitkälle.

Yrjö Sirola.

Rakkauden surut

Kirj. Kate Richards O'Hare.

Selostanut Selma Jokela.

(Jatkoa ensimmäiseen osaan.)

Yhdeksäs luku: Priscilla kangaspuittensa ääressä.

Epäilemättä on naisten työ yksi vaikuttava syy avioliittojen vähentymiseen, avio-erojen ja "sukuitsemurhan" lisääntymiseen. Ja yhtäkaikki ovat

naiset aina tehneet työtä, emmekä ole sitä koskaan ennen pitäneet kirouksena, vaan päinvastoin. Omituista on sekin, että naiset nykyaikana tekevät suureksi osaksi samoja töitä kuin mitä he ovat aina ennenkin tehneet. Ero vain on siinä,